

मुलाचा जन्म ही खर्च तर आनंदाची बाब असते. परंतु, त्याबरोबरच होणाऱ्या खर्चांचं नियोजन केलं गेलं नाही आणि भवितव्यासाठी योग्य प्रकारे गुंतवणूक करण्यात आली नाही तर मूल वाढवणं ही आर्थिक ओढाताणीची बाब बनते. यासाठी मुलाला जन्म देण्याच्या नियोजनाबरोबरच त्याच्यासाठी होणाऱ्या वाढत्या खर्चांचं नियोजन करणंही आवश्यक असतं. वास्तविक, प्रसूतीपूर्व खर्चाचा विचारही आवश्यक असताना आगाऊ विचार केला जात नाही. हातात असलेले पैसे लागतील तसे खर्च करून हा खर्च केला जातो. परंतु आजच्या काळातील महागड्या वैद्यकीय तपासण्या आणि रुग्णालयात दाखल होण्याचा भरमसाठ खर्च यांचा विचार करता आरोग्य नियोजनाचं महत्त्व लक्षात येतं. म्हणूनच आपल्याला मूल हवं असल्याचं लक्षात आल्यापासूनच थोडी थोडी रक्कम लिफ्टिंड फंडात जमा करू लागणं ही महत्त्वाची बाब ठरते. बहुतांश खासगी रुग्णालयात प्रसूतीपूर्व आणि प्रसूतीदरम्यान येणारा खर्च हा सुमारे तीन लाख रुपयांच्या जवळपास असतो. यासाठी तुमच्या मालकाकडून किंवा सरकारकडून तुम्हाला या खर्चाचं संरक्षण कवच मिळालेलं नसेल तर तुम्ही एक तर आपली बचत यासाठी खर्च करता किंवा हाती असलेल्या पैशातून खर्च करत बसता.

विमा हमी रकमेनुसार काही आरोग्य योजना मर्यादित हप्त्यांमध्ये प्रसूतीचा खर्चही देतात. परंतु, ही रक्कम सहसा कमी पडते. या योजनांच्या हप्त्यांची रक्कम उच्च असते आणि त्यांचा प्रतीक्षा कालावधी दोन ते सहा वर्षांचा असतो. तुमचा मालक समूह आरोग्य योजना देऊ करत आहे का ते पहा. यात अत्यल्प खर्चात अधिक चांगलं संरक्षण दिलेलं असतं. अशा संरक्षक कवचामुळे तुमच्यावरचा आर्थिक बोजा कमी होतो. याखेरीज तुमच्या कंपनीचं प्रसूतीची रजा देण्याविषयीचं धोरण जाणून घ्या. प्रसूती लाभ (दुरुस्ती), २०१७ च्या कायदानुसार दोनपेक्षा कमी मुलं असलेली महिला कर्मचारी प्रसूतीची २६ आठवड्यांची रजा घेऊ शकते. परंतु तुमच्या कंपनीच्या एचआर धोरणानुसार यात काही बदल असू शकतात.

मुलांच्या भवितव्याची तरतूद करताना अनेक पर्याय समोर दिसत असले तरी आपलं उत्पन्न, त्यापैकी करपात्र उत्पन्न, खर्च आणि मुलासाठी करावा लागणारा अतिरिक्त खर्च यांचा विचार करणं आवश्यक असतं. कर्जफेड लवकर करणं चांगलं असलं तरी गृहकर्जासारखी कर्जफेड करताना सारासार विचार करणं आवश्यक असतं. म्हणूनच हाती असलेला बचतीचा पैसा योग्य प्रकारे गुंतवणं हे महत्त्वाचं ठरतं.

यासाठी तुम्ही इतर रजांचा लाभ घेऊन जास्तीत जास्त किती रजा घेऊ शकता याचा अंदाज आधीच घेऊन ठेवा. शक्यतो भरपगारी रजाच काढा. त्यामुळे वेतनाची संपूर्ण रक्कम तुमच्या हाती येत राहील आणि कौटुंबिक खर्चावर किंवा गुंतवणुकीवर ताण येणार नाही. याखेरीज कोणत्याही वैद्यकीय किंवा इतर आकस्मिक खर्चासाठी निधी जमा करत रहा. प्रसूतीपूर्व किंवा नंतरचा खर्चही या निधीतून करता येईल. ही रक्कम तुमच्या एकूण कौटुंबिक आणि वैयक्तिक मासिक खर्चाच्या सहापट म्हणजेच सहा महिन्यांच्या खर्चाएवढी असावी.

बाळाच्या आगमनामुळे येणाऱ्या आर्थिक खर्चाचा सामना करण्यासाठी या फंडाचा वापर करणं शक्य होईल. बाळाच्या जन्मानंतर घरखर्चात किमान १० टक्के वाढ अपेक्षित असते. याचा फक्त अंदाज करत बसण्यापेक्षा हा खर्च लिहून काढा. कारण त्यामुळे बाळाच्या प्रेमापोटी किती वावगा खर्च केला गेला त्याची कल्पना येते. पुढच्या महिन्यापासून अशा खर्चाला कात्री लावून ती रक्कम भवितव्यासाठी गुंतवणं शक्य होतं. तुम्ही इच्छापत्र करणार असाल किंवा आधीच करून ठेवलं असेल आणि त्यात मुलाच्या नावाचा समावेश नसेल तर नवीन इच्छापत्र तयार करा. विशेषतः आज किंवा आजोबा यांना नातवाच्या किंवा नातीच्या जन्मानंतर असं करण्याची गरज भासते. मूल अल्पवयीन असल्यानं यासाठी विश्वासू गाडियनची नेमणूक करून ठेवा. तुमच्या स्वतःच्या गुंतवणुकीसाठीही तुम्ही मुलाचं किंवा मुलीचं नामांकन करू शकता. परंतु पुन्हा एकदा यासाठीही

गृहकर्जफेड की गुंतवणूक?



मूल अल्पवयीन असल्यानं गाडियनची नेमणूक करावीच लागते.

मुलाला जन्माच्या किंवा बारशाच्या वेळी पैशाच्या स्वरूपात आहेर दिला जातो. नंतर वाढदिवशीही असे आहेर मिळतात. आहेरंच्या या रकमा खर्च करण्याएवजी किंवा बँकेत जमा करून ठेवण्याएवजी योग्य त्या दीर्घकालीन गुंतवणूक पर्यायात गुंतवत राहा. मुलाचं बारसं, पहिला वाढदिवस, पूर्वप्राथमिक आणि प्राथमिक शाळेचा खर्च या सर्वांसाठी शक्यतो कमी अस्थिर असलेल्या लिफ्टिंड फंडात किंवा अल्पकालीन

योजनेत गुंतवणूक करा. तुम्हाला वर्षभर किंवा त्यापेक्षा कमी कालावधीत निधी लागणार असेल तर त्यासाठी तुम्ही मुदत ठेवी किंवा रिकारिंग योजनेचा वापरही करू शकता.

मुलाचं उच्च शिक्षण आणि लग्न ही कोणत्याही पालकांची दोन दीर्घकालीन उद्दिष्टं असतात. महागाईवाढीचा विचार करता भरपूर परतावा देणारी योजना निवडणं हा अशी गुंतवणूक करतानाचा पहिला निकष असतो. शिवाय कोणत्याही तत्कालीन गरजेसाठी या योजनेतून पैसा न काढण्याचं बंधनही तुम्ही स्वतःवर घालून घेतलं पाहिजे. अल्पकालीन उद्दिष्टासाठी इफ्टिटीपेक्षा डेब्टमध्ये गुंतवणूक करा आणि दीर्घकालीन उद्दिष्टांसाठी इफ्टिटीमध्ये मोठ्या प्रमाणात गुंतवणूक करा. पारंपरिक विमा योजनांचं उद्दिष्ट वेगळं असतं. त्यामुळे टर्म इन्श्युरन्स किंवा मुलांच्या चांगल्या योजनांमध्ये गुंतवणूक करण्यास हरकत नाही. मात्र रिअल इस्टेट किंवा सोनं हे पर्याय सध्याच्या काळातही फारसे उपयुक्त ठरत नाहीत. केवळ भावनिक समाधानासाठी त्यात थोडी-फार गुंतवणूक करू शकता. थोडक्यात, मुलांच्या भवितव्यासाठी कोणतंही उत्पादन आंधळेपणानं खरेदी करू नका.

याशिवाय कुटुंबाच्या इतर गरजांसाठी आणि निवृत्तीपश्चात तरतुदीसाठीही गुंतवणूक केली पाहिजे. यात करबचत हा ही गुंतवणुकीसाठी अधिक रक्कम देणारा एक पर्याय असतो. त्यामुळे त्याचाही विचार केला पाहिजे. रिअल इस्टेटमध्ये गुंतवणूक केली आणि त्यासाठी कर्ज घेतलं की काहीही जाणांना त्याची फेड लवकरात लवकर करण्याचे वेध लागतात. मात्र गृहकर्जाची मुदतपूर्व परतफेड करण्याचा विचार बऱ्याचदा भावनिक असू शकतो. म्हणून करबचतीचा विचार करून आणि काही मुद्दे

विचारात घेऊनच परतफेड करावी. पूर्वी गृहकर्जाची मुदतपूर्व परतफेड करणं खर्चिक ठरत असे. कारण त्यावेळी बँका आणि गृहकर्ज देणाऱ्या संस्था त्यावेळी परतफेड करणाऱ्यांचा दंड आकारत. शिवाय त्यासाठीची प्रक्रियाही किचकट होती. आता बहुतेक बँकांनी आणि संस्थांनी असा दंड घेणं बंद केलं आहे आणि गृहकर्जाची मुदतपूर्व परतफेड करणंही सोपं बनलं आहे. तरीही परतफेडीआधी काही गोष्टींचा विचार करणं महत्त्वाचं ठरतं. गृहकर्ज हे काही लाखांमध्ये असतं. त्यामुळे एवढी रक्कम फेडल्यावर आपल्याला आर्थिक चणचण भासणार आहे का, याचा विचार जरूर करावा. नियमित खर्च व्यवस्थित भागवून गृहसौख्य टिकवून जितकं कर्ज फेडता येणं शक्य असेल तितकं कर्ज जरूर फेडावं. मात्र फार भावनिक बनून कर्जातून एकदाची सुटका करून घ्यायचीच म्हणून कर्ज फेडण्यापेक्षा जमेला

अर्थसार तेवढी रक्कम हप्त्यांच्या स्वरूपात देणंही अधिक चांगलं ठरू शकतं.

गृहकर्जाच्या व्याजदराहून अधिक व्याजदरानं इतर कोणत्या गोष्टीसाठी घेतलं कर्ज आहे का याचाही विचार केला पाहिजे. कारसाठी घेतलं कर्ज किंवा वैयक्तिक कर्ज यांचा त्यात समावेश असतो. अधिक दराच्या अशा कर्जाची परतफेड लवकर करण्याला प्राधान्य दिलं पाहिजे. गृहकर्जाची मुदतपूर्व परतफेड केल्यानंतर बँकेच्या खात्यात शिल्लक राहणारी ईएमआयची रक्कम योग्य ठिकाणी गुंतवणंही महत्त्वाचं असतं. त्याऐवजी ती खर्च होऊ लागली तर गुंतवणुकीचा उद्देश सफल होणार नाहीच शिवाय कर्जफेड करण्याचाही उपयोग होणार नाही. म्हणून कर्जफेड झाली की लगेच ईएमआयची रक्कम बँकेच्या खात्यातून गुंतवणुकीच्या पर्यायाकडे वळती करा. यासाठी एसआयपीचा मार्ग निवडणं शक्य आहे. रिकारिंग डिपॉझिट हा पर्यायही योग्य ठरू शकतो.

परदेशात गेल्यानंतर आर्थिक व्यवहार करण्यासाठी क्रेडिट कार्ड उपयुक्त ठरतं. पण भारतातल्या आणि परदेशातल्या क्रेडिट कार्ड वापराचे नियम वेगळे असतात. विशिष्ट प्रकारची शुल्क लावली जात असल्यामुळे परदेशात क्रेडिट कार्ड वापरताना थोडी काळजी घ्यायला हवी. नेमकं काय करायाला हवं याविषयी...

परदेशात क्रेडिट कार्ड वापरताना...

केला तर संबंधित रकमेच्या तीन टक्क्यांपर्यंत शुल्क लावलं जातं तसंच परकीय चलनात व्यवहार केल्याबद्दल विशिष्ट शुल्क आकारलं जातं. त्यामुळे गरजेशिवाय क्रेडिट कार्डचा वापर करू नका. पुरेशी रोख रक्कम सोबत ठेवा किंवा फॉरेक्स कार्डचा पर्याय निवडा.

* तुमच्याकडे आधीच एक क्रेडिट कार्ड असेल आणि परदेशात व्यवहार करण्याच्या सवलती मिळवण्यासाठी दुसऱ्या कार्डसाठी अर्ज करायचा असेल तर तुम्ही आंतरराष्ट्रीय वापरणाऱ्या वृष्टीने मिळणाऱ्या सुविधांचा विचार करून कार्डची निवड करा. परदेशात नियमित प्रवास करत असाल तर कमीत कमी व्यवहार शुल्क असलेलं कार्ड निवडा. तसंच परदेशी व्यवहार केल्यानंतर विशेष सवलती किंवा रिबॉन्ड देणाऱ्या कार्डची निवड करा.

* ऑनलाईन व्यवहारांचं प्रमाण सध्या बरंच वाढलं आहे. पण तुम्ही परदेशी वेबसाईटवरून त्यांच्या चलनात व्यवहार करत असाल तर तो आंतरराष्ट्रीय व्यवहार मानला जातो. त्यावर विविध शुल्क लावली जातात. अशा वेळी तुम्ही भारतीय चलनात व्यवहाराची परवानगी देणाऱ्या, भारतात नोंदणी असलेल्या परदेशी कंपन्यांची निवड करा. यामुळे तुमचा व्यवहार स्थानिक राहिल आणि अतिरिक्त शुल्क भरावी लागणार नाहीत.

* परदेशी चलन काढण्यासाठी क्रेडिट कार्डचा वापर

रीअल्टी

परवडणाऱ्या घरांच्या खरेदीसाठी...
परवडणाऱ्या दरातली घरं उपलब्ध करून देण्याच्या दिशेने केंद्र सरकारने एक पाऊल पुढे टाकलं आहे. यामुळे सर्वसामान्यांना तीन ते चार बेडरूमचं घर खरेदी करणं शक्य होणार आहे. परवडणाऱ्या दरातल्या घरांच्या खरेदीसाठी तस्कऱ्यांच्या काही योजना आहेत. त्यानुसार बाजारभावापेक्षा तीन ते चार टक्के कमी दराने गुहकर्ज मिळू शकतं. यासोबत सरकारच्या परवडणाऱ्या घरांविषयीच्या धोरणांचा लाभही घेता येईल. त्यामुळे सर्वसामान्य २०० वर्ग मीटर आणि १६० वर्ग मीटरची घरं अगदी सहजपणे विकत घेऊ शकतील. ६ ते १२ लाख रुपये वार्षिक उत्पन्न असलेले लोक १६० वर्ग मीटरपर्यंतचं घर खरेदी करू शकतात. यावर गुहकर्जावरच्या व्याजात चार टक्क्यांपर्यंत सबसिडी मिळू शकेल. याआधी या योजनेअंतर्गत वार्षिक उत्पन्नानुसार १२० आणि १६० वर्ग मीटरची घरं घेता येत होती. त्यात वाढ झाल्याने लोकांना लाभ घेता येणार आहे.

अमेरिकेतल्या फेडरल रिझर्व्हने व्याजदरांमध्ये ०.२५ टक्के वाढ केली. तसंच यंदा अजून दोन वेळा व्याजदरांमध्ये वाढ करण्याचे संकेतही देण्यात आले आहेत. या निर्णयाचा परिणाम भारतीय शेअर बाजारावर महायला मिळाला. शेअर बाजार आणि निफटीच्या निर्देशांकात घसरण झाली. पण फेडरल रिझर्व्हकडून व्याजदरात वाढ होण्याची अपेक्षा आधीपासूनच होती आणि गुंतवणूकदारांनी बचावात्मक (डिफेन्सिव्ह) शेअर्समध्ये गुंतवणूक करायाला हवी, असा सल्ला तज्ज्ञ मंडळींनी दिला आहे. घसरण होण्याची खूप कमी शक्यता

अधिक बँक खाती असल्यास...

टक्के दराने व्याज मिळतं. दोन्ही बँक खात्यांमध्ये रक्कम जमा करण्याएवजी एका बँकेतली रक्कम चांगल्या गुंतवणूक योजनेत गुंतवली तर अधिक लाभ होऊ शकतो.

* बचत खात्यात किमान शिल्लक ठेवणं बंधनकारक आहे. असं न केल्यास बँका दंड आकारतात. काही बँकांमध्ये किमान शिल्लकी मर्यादा १० हजार रुपयांपर्यंत आहे. अशा वेळी दोन बँक खाती असतील तर तुमचं नुकसान होऊ शकतं.

* एकापेक्षा अधिक बँक खाती असतील तर आयकर विवरणपत्र भरताना त्रास होऊ शकतो. बरीच डोक्येफोड करावी लागते. तसंच एकापेक्षा अधिक बँक खात्यांशी संबंधित माहिती पुरवणं जिकिरीचं ठरू शकतं. त्यामुळे शक्य असेल तर एकच बँक खातं असणं सोयीचं ठरतं.

डिफेन्सिव्ह शेअर्समध्ये राखी

असलेल्या आणि परतावा देत राहणाऱ्या शेअर्सना बचावात्मक म्हणजे डिफेन्सिव्ह शेअर्स असं म्हटलं जातं. निर्देशांक कोसळला तरी या शेअर्समध्ये फारशी घसरण होत नाही. इंजिनिअरींग, संरक्षण सामग्रीचं उत्पादन करणाऱ्या, एफएमसीजी क्षेत्रातल्या कंपन्यांचे शेअर्स डिफेन्सिव्ह मानले जातात. या कंपन्यांच्या उत्पादनांची मागणी कायम असते. त्यामुळे अशा कंपन्यांचे शेअर्सही चांगली कामगिरी करतात.



फेडरल रिझर्व्हच्या निर्णयामुळे घाबरून जाण्याची गरज नाही. गुंतवणूकदार देशांतर्गत शेअर्समध्ये गुंतवणूक करू शकतात. त्यातही इंजिनिअरींग क्षेत्रातल्या कंपन्या तसंच एफएमसीजी क्षेत्रातल्या

कंसट्रक्शन कंपनी लिमिटेड (एनसीसी)मध्ये गुंतवणुकीचा सल्ला दिला आहे. यासोबतच भारत अर्थ मूव्हर्स लिमिटेड (बीईएमएल)मध्येही गुंतवणूक करता येईल.

अनेकजण एकापेक्षा अधिक बँक खाती उघडतात. काहीजण कारण नसताना दोन बँक खाती सुरु ठेवतात. पण त्यांना दोन्ही खात्यांकडे नीट लक्ष पुरवता येत नाही. दोनपेक्षा अधिक बँक खाती असणं धोक्याचं ठरू शकतं. त्याविषयी...
* बँक खात्यात काही प्रमाणात शिल्लक ठेवणं गरजेचं असतं. अशा वेळी दोन बँक खाती असतील तर तुमची बरीच रक्कम त्यामध्येच अडकून राहिल. तसंच दोन खाती आहेत म्हणून आपण त्यात पैसे ठेवतो. बँक खात्यावर तुम्हाला जेमतेम चार

चे

न्ईला राहणारे सुंदरेश दान फ्लॅटसचे मालक असून एका निवासी मालमत्तेतही त्यांचा वाटा आहे. या मालमत्तेची आता विक्री होणार आहे. भांडवली नफा कर (कॅपिटल गेन टॅक्स) वाचवण्यासाठी या मालमत्तेच्या विक्रीनंतर त्यांना मिळणारा आर्थिक वाटा कुठे गुंतवायला हवा ? निवासी मालमत्ता २४ महिन्यांपेक्षा कमी कालावधीसाठी ताब्यात असेल तर तुम्हाला अल्पकालीन भांडवली नफा कर भरावा लागेल. टॅक्स स्लॅमनुसार तुम्हाला कर भरावा लागेल. पण ही मालमत्ता २४ महिन्यांपेक्षा अधिक काळ ताब्यात ठेवली असेल तर तुमचा संपूर्ण कर वाचू शकतो. पण त्यासाठी तुम्हाला मालमत्ता विकल्यानंतर मिळालेल्या पैशांमधून भारतात घर घ्यावं लागेल किंवा तीन वर्षांच्या काळात भारतात कुठेही घर बांधावं लागेल. असं केलं तर कोणताही कर भरावा लागणार नाही. तसंच तुम्ही तुमचा दीर्घकालीन भांडवली नफा नॅशनल हायवे ऑर्थोरिटी ऑफ इंडिया, रुरल इलेक्ट्रिफिकेशन कॉर्पोरेशन, इंडियन रेल्वे फायनान्स कॉर्पोरेशन आणि पॉवर फायनान्स कॉर्पोरेशन या कंपन्यांच्या बॉण्डमध्ये गुंतवू शकता. तुम्ही ५० लाख

कुठे गुंतवावा फांडवली नफा?



रुपयांपर्यंतची रक्कम या बॉण्डमध्ये गुंतवू शकता. ही गुंतवणूक मालमत्तेच्या विक्रीनंतर सहा महिन्यांच्या कालावधीत करायाला हवी. या बॉण्डसचा लॉक इन कालावधी पाच वर्षांचा असतो. आणखी एक मुद्दा म्हणजे भांडवली नफ्यातली टराविक रक्कम घर खरेदीसाठी किंवा बॉण्डमधल्या गुंतवणुकीसाठी किंवा दोन्हीसाठी वापरली तर उर्वरित रकमेवर तुम्हाला दीर्घकालीन भांडवली नफा कर भरावा लागेल.

ऑटो वर्ल्ड

टाटा मोटर्सची 'टिगोर बझ'
टाटा मोटर्सने कॉम्पॅक्ट सेडान असलेल्या 'टिगोर' ची लिमिटेड एडिशन सादर केली आहे. 'टिगोर बझ' असं नव्या गाडीचं नाव आहे. या गाडीची किंमत ५.५८ लाख ते ६.५७ लाख रुपयांदरम्यान आहे. पेट्रोल आणि डिझेल अशा दोन्ही पर्यायांमध्ये ही गाडी उपलब्ध आहे. टाटाने 'टिगोर' सादर करून एक वर्ष पूर्ण झाल्याच्या निमित्ताने ही विशेष गाडी सादर केली आहे. चाकांची वैशिष्ट्यपूर्ण रचना हे 'टिगोर बझ' चं वैशिष्ट्य आहे. मूळ टिगोरच्या तुलनेत बझच्या चाकांना ट्रेंडी लुक देण्यात आला आहे. गाडीच्या छपराला मस्त काळा रंग देण्यात आला आहे. तसंच बाहेरच्या आरश्यांच्या फ्रेम्सही काळ्या रंगाच्या आहेत. गाडीची रचना सर्वसाधारणपणे आधीसारखीच असली तरी नव्या कारला वेगळा लुक देऊन वेगळ्या पद्धतीची सजावट करण्यात आली आहे.

म्युच्युअल फंड

ठेवा धोका पत्करायची तयारी
नवख्या गुंतवणूकदाराला ५० हजार रुपये दहा वेगवेगळ्या म्युच्युअल फंड योजनेत गुंतवायचे असतील आणि त्याला फारसा धोकाही पत्करायचा नसेल तर नेमकं काय करायाला हवं ? म्युच्युअल फंड गुंतवणुकीची फारशी माहिती नसेल तर तुम्ही सर्वात आधी फंड सल्लागाराकडून त्यासंदर्भात माहिती घ्यायला हवी. नवख्या गुंतवणूकदाराला सतत सल्ल्यांची गरज लागते. त्यांना जाणकारांचं बोट धरून चालावं लागतं. अशा वेळी फंड सल्लागार तुमच्या मदतीला येऊ शकतात. दीर्घकालीन आर्थिक उद्दिष्ट असलेल्यांना सर्वसाधारणपणे इक्विटी म्युच्युअल फंडात गुंतवणुकीचा सल्ला दिला जातो. इक्विटी फंड शेअर्समध्ये गुंतवणूक करतात. त्यामुळे ते धोक्याचे असले तरी इतर पर्यायांच्या तुलनेत हे फंड दीर्घकाळात चांगला परतावा देऊ शकतात. सुरक्षित गुंतवणुकीतून तुम्हाला फक्त मर्यादित परतावा मिळू शकतो. त्यामुळे धोके पत्करण्याची तयारी ठेवायला हवी. धोका पत्करायची तयारी नसेल तर सुरक्षित गुंतवणूक पर्यायांची निवड करून मर्यादित परतावात समाधान मानायला शिकायला हवं.

कर्ज घेताय ?

फिनटेक कंपन्यांचा बोलबाला
अनेक कारणांसाठी वैयक्तिक कर्ज घेतलं जातं. वैयक्तिक कर्जाच्या क्षेत्रात सध्या फिनटेक कंपन्यांचा बोलबाला आहे. या कंपन्यांनी वैयक्तिक कर्जाची सुविधा पूर्णपणे सुलभ केली आहे. कर्जासाठी अर्ज करणं अत्यंत सुलभ झालं आहे. इतकंच नाही, तर कर्ज मंजूर करण्यासाठी फारशा अटींची पूर्तता करावी लागत नाही. तसंच तंत्रज्ञानातल्या प्रगतीमुळे या कंपन्यांनी आपला आवाका वाढवला आहे. फिनटेक कंपन्या अगदी एका दिवासात वैयक्तिक कर्ज मंजूर करतात तर बँका आणि इतर कर्जपुरवठादार कंपन्यांना यासाठी साधारण आठवडाभराचा काळ लागतो. त्यामुळे आर्थिक निकडीसाठी अनेकजण फिनटेक कंपन्यांकडे वळले आहेत. वैयक्तिक कर्जाच्या क्षेत्रात आता फिनटेक कंपन्यांचा सिंहाचा वाटा आहे. झटपट होणारी प्रक्रिया याला कारणीभूत आहे. त्यातच फिनटेक कंपन्या अगदी २० हजार रुपयांचेही कर्ज देतात. तसंच कर्ज फेडण्याचा कालावधी तीन महिन्यांपासून ६० महिन्यांपर्यंत असू शकतो. त्यामुळे वैयक्तिक कर्जाच्या क्षेत्रात फिनटेक कंपन्यांनी आघाडी घेतली आहे.



माजात शिक्षणप्रती जागरूकता निर्माण होत आहे. तळागाळापर्यंत शिक्षणाचा महत्त्व पसरल्यामुळे अशिक्षित वर्गही प्रसंगी पोटाला चिमटा घेऊन मुलांना शिकवण्यासाठी झटताना दिसतो आहे. मात्र एकीकडे अशी स्थिती असताना दुसरीकडे अशा मुलांना शिक्षणाच्या पर्याय सोयी उपलब्ध करून देण्यास यंत्रणा किती सक्षम आहे हा अभ्यासाचा विषय ठरवा. अशा वेळी काही कष्टकाऱ्यांची मुलं चांगल्या खाजगी शाळांमध्ये शिकताना दिसतात तेव्हा समाधान वाटतं. समिना बानोने हेच उद्दिष्ट समोर ठेवून काम करण्यास सुरुवात केली. तिने आयआयएम बंगळूरूमधून मॅनेजमेंटची पदवी मिळवली. अमेरिकेत चांगल्या पदावर नोकरी करत होती. पण समाजातल्या वंचित मुलांसाठी काम करण्याच्या उद्देशाने ती नोकरी सोडून भारतात परतली. आपल्या व्यवस्थेत असलेल्या उणिवा दूर करून ती आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत गटातल्या मुलांच्या शिक्षणासाठी झटतेय. तिच्या प्रयत्नांमुळे उत्तर प्रदेशातल्या २० हजार मुलांना खाजगी शाळांमध्ये प्रवेश मिळाला आहे. शिक्षण हक्क कायद्याअंतर्गत समिनाने हा बदल घडवला आहे.



समिना बानोने आयआयएम बंगळूरूमधून मॅनेजमेंटची पदवी मिळवली. अमेरिकेत ती चांगल्या पदावर नोकरी करत होती. समाजातल्या वंचित मुलांसाठी काम करण्याच्या उद्देशाने नोकरी सोडून ती भारतात परतली. आपल्या व्यवस्थेत असलेल्या उणिवा दूर करून ती आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत गटातल्या मुलांच्या शिक्षणासाठी झटतेय.

तिला बदल घडवायचा आहे

तयारी होती. कॉम्प्युटर इंजिनीअर आणि एमबीए असणाऱ्या समिनाने लखनऊमध्ये 'भारत अभ्युदय फाउंडेशन' नावाची संस्था सुरु केली. समाजातली गरीब-श्रीमंत ही दरी दूर व्हावी, सामाजिक आणि आर्थिक तफावत असू नये, हे तिचं मूळ उद्दिष्ट होतं. संस्थेच्या माध्यमातून उत्तर प्रदेशमधल्या ५० जिह्यांमधल्या तीन हजार खाजगी शाळांमध्ये २० हजार वंचित मुलांना तिने प्रवेश मिळवून

वल्यांकित

हिंदुस्थान
बुधवार, दि. २० जून २०१८

पाळणाघर शोधतावा...

दुष्टा निवांत काळ संपून नव्या वर्षातील धकाधकीला सुरुवात झाली आहे. शाळा सुरु होण्याच्या आसपास वेध लागतात ते मुलांच्या शाळेच्या तयारीचे आणि माता-पिता कामानिमित्त दिवसभर घराबाहेर असल्यास सुयोग्य डे केअर सेंटर शोधण्याचे... सध्या बरीच जोडपी या कामात व्यग्र असतील. मुलांची यथायोग्य काळजी घेणारं, स्वच्छतेचे सर्व निकष पाळणारं, त्यांचं योग्य महत्त्वाची भूमिका बजावतात. म्हणूनच सेवकवर्गाची वागणूक, त्यांची मानसिकता कशी आहे याची चोखंदळपणे तपासणी व्हायला हवी. * पाळणाघरातील कर्मचारीवर्ग किती निष्ठावान आणि मुलांच्या मानसिकतेचा अभ्यास करणारा आहे हे पाहण्याबरोबरच तेथील कर्मचाऱ्यांची नोकरी बदलण्याची वारंवारिता किती आहे याचाही विचार व्हायला हवा. लहान मुलांना एखाद्याचा पटकन



प्रकारे संगोपन करणारं डे केअर सेंटर किंवा घरगुती पाळणाघर शोधणं अत्यंत महत्त्वाचं असतं. मुलांच्या शारीरिक आणि मानसिक वाढीवर थेट प्रभाव पाडणारी ही बाब अत्यंत संवेदनशीलतेने आणि अभ्यासपूर्वक हाताळायला हवी.

बचत मंत्रा असल्यास मुलांना जमवून घेणं अवघड जातं. म्हणूनच कर्मचाऱ्यांच्या सातत्यपूर्ण सेवेचीही पाहणी व्हायला हवी.

* चौकशीसाठी एखाद्या डे केअर सेंटरमध्ये गेल्यावर तेथील वातावरणाची बारकाईने पाहणी करा. तेथील सेविका अथवा सेवक मुलांशी कसे वागतात, त्यांची संख्या किती आहे, जागा हवेशीर, योग्य प्रकाश असणारी आहे अथवा नाही, मुलांची संख्या किती आहे, खेळणी कशी आणि किती आहेत या सर्व छोट्या-मोठ्या गोष्टींचा बारकाईने विचार करायला हवा.

* आदर्श पद्धतीनुसार दोन वर्षांखालील प्रत्येक तीन मुलांमार्गे एक प्रौढ सेविका असणं गरजेचं असतं. दुसऱ्या वर्षापर्यंत मुलांना मोठ्यांचा निकटचा सहवास हवा असतो. त्यांना कुशीत घेऊन जोजावणं, मांडीवर बसवून लाड करणं, गाणी-गोष्टीतून सुसंस्कार करणं या सर्व बाबी अत्यंत

पाऊस सुरु झाला की आंब्याची चव उतरते असं म्हणतात. त्यातच आता आंब्याचा हंगाम संपत आला आहे. त्यामुळेच उन्हाळ्याचा आणि या निवांत दिवसांचा शेवट गोड करताना मिठास रिसिपीज करून पहायलाच हव्यात. **साहित्य-** २५० ग्रॅम पनीर, एक वाटी आंब्याचा पल्प, आंबा इसेन्स, वेलदोडे पावडर, दीड कप पाणी, एक कप पाणी, पिस्ता बदामाचे काप इत्यादी.

मिठास खाद्यानुभूती

टाका. त्यानंतर भांड्यावर झाकण लावून ठेवा. काही वेळानंतर पनीरचे गोळे नरम झालेले दिसतील. गोळे नरम झाल्यानंतर थंड करून मॅगो इसेन्स मिसळा. सर्व्हे करताना पिस्ता-बदामाच्या कापांनी गार्निश करा. **रसगंधा** स्ट्रॉबेरी स्मूदीची रेसिपी... **साहित्य-** एक कप स्ट्रॉबेरी, अर्धा कप लेट्युसची पानं, अर्धा कप बीटचे चौकोनी तुकडे, पाव इंच आलं, दोन कप आईस क्युब्स, एक चमचा मध इत्यादी. **कृती-** स्ट्रॉबेरी, बीट आणि लेट्युसची पानं चिरून बाजूला ठेवावीत. हे तुकडे आणि आलं ब्लेंडरमध्ये योग्यप्रकारे ब्लेंड करून घ्यावं. त्यानंतर आईस क्युब आणि मध घालून ब्लेंड करावं. आता थंड होण्यासाठी फ्रीजमध्ये ठेवावं. सर्व्हे करताना स्ट्रॉबेरीने गार्निश करावं. हे थंडगार पेय दिवसभरचा थकवा घालवण्यास पुरेसं आहे.

ब्रेक, एक सुवर्णसंधी

उच्च शिक्षण आणि त्यानंतर करीअर यात आयुष्यातील काही महत्त्वाची वर्षे घालवण्यानंतर प्रांचिक जबाबदाऱ्यांचा भार खांद्यावर येतो आणि त्यांना प्राधान्य देणाऱ्या महिला काही काळ कारकिर्दीतून ब्रेक घेण्याचा विचार करतात. मातृत्वाची जबाबदारी पेलताना, सध्याच्या नोकरीत असमाधानी असल्यास, कंपनीकडून दिला जाणारा ब्रेक अशी अनेक कारणं यामागे असू शकतात. पण कामातून घेतलेला किंवा मिळालेला ब्रेक काहीवेळा नैराश्याला कारणीभूत ठरतो. यातून बाहेर पडण्यासाठी काही बाबी लक्षात ठेवावं गरजेचं आहे. नोकरी करताना वेळेची विभागणी होत असते. रोजच्या धावपळीत

स्वतःला वेळ देणं जवळपास विसरूनच गेलेलो असतो. हा ब्रेक त्याकामी उपयुक्त ठरू शकतो. ब्रेकच्या काळात स्वतःला जास्तीत जास्त वेळ देण्याचा प्रयत्न करावा. रोजच्या गडबडीत छंदालाही पुरेसा वेळ देणं शक्य होत नाही. ब्रेक तुमच्यातील जिंदादिलीचा अनुभव घेण्याची सर्वोत्तम संधी आहे हे लक्षात घ्यावं. ब्रेकवर आहात याचा अर्थ कार्यक्षेत्रापासून बाजूला पडल्या आहात असा मूळीच होत नाही. ऑफिसच्या सहकाऱ्यांशी संपर्क तोडू नका. त्यांच्या संपर्कात राहिल्याने कार्यक्षेत्रातील नवनवीन गोष्टींबाबत तुम्ही अपडेट राहता. मुख्य म्हणजे या काळात स्वतःला अपडेट ठेवण्याचा प्रयत्न करावा. ब्रेकच्या कालावधीत स्वतःच्या कार्यक्षेत्राची समीक्षा करावी. एखादं काम अधिक चांगल्याप्रकारे करू शकता येईल याचा विचार करावा. ब्रेक संपल्यानंतर कार्यक्षेत्रात कसा आणि कोणता बदल करणार आहात याचा अभ्यास करावा. ब्रेकचा काळ स्वतःला वेळ देण्याचं सर्वोत्तम साधन आहे हे लक्षात घ्यावं.

विभक्त कुटुंबपद्धतीचे काही लाभ आहेत हे मान्य केले तरी मुलांच्या संगोपनाची जबाबदारी विभागीत जात नसल्याने माता-पित्यांवरील भार वाढत असतो. मुख्य म्हणजे मुलांना वेळ देण्यात कमी पडत असणारे पालक गरजेपेक्षा अधिक वस्तू आणून देत मुलांना खुश ठेवण्याचा केविलवाणा प्रयत्न करतात. एकुलत एक मूल असल्यास रागावणं, शिक्षा करणं या बाबींचा बऱ्यापैकी अभाव असतो, पर्यायाने मूल लाडावतं. हे टाळण्यासाठी पालकांनी काही गोष्टींचा अवलंब करणं गरजेचं आहे. एकुलत्या एक मुलाला समवयस्क जोडीदार नसल्याने एकटेपणा वाटू शकतो. अशा वेळी पालकांनी त्याला समाजात मिसळण्यास वाव द्यावा. हॉबी क्लास, कॅम्प्स यामुळे मुलं समवयस्कांमध्ये मिसळायला कचरत नाहीत. त्यांना इतर भावंडांशी संपर्कात असण्याची सवय

सांभाळ कोवळ्या जीवांचा

लढावी लागणार आहे. यामुळे मूल भावनिकदृष्ट्या स्वावलंबी होण्यास मदत होते. एकुलत्या एक मुलाची प्रत्येक मागणी पूर्ण करण्याकडे पालकांचा कल असतो. यामुळे मुलाला 'लिटिल एम्परर सिंड्रोम' होण्याची शक्यता मोठ्या प्रमाणावर असते. यामध्ये मूल प्रमाणाबाहेर हट्टी बनतं. हे टाळण्यासाठी लहानग्यांच्या गरजा पूर्ण करताना अवास्तव हट्टाला उत्तेजन मिळणार नाही ना याचा अंदाज पालकांनी घ्यावा. एकुलत एक मूल स्वयंकेंद्रित होण्याची शक्यता असते. अशा वेळी त्याला 'मी' ऐवजी 'आम्ही' या दृष्टिकोनातून विचार करण्यास शिकवावं. यामुळे भविष्यात कोणत्याही नव्या ठिकाणाशी, नव्या लोकांशी जुळवून घेणं त्यांच्यासाठी अवघड जाणार नाही.

ब्युटी मंत्रा

दरवळावा सुगंध शरीराला येणारा दुर्गंध टाळण्यासाठी नानाविध उपाय योजले जातात. घामाच्या दुर्गंधाचा त्रास इतरांना होऊ नये, यासाठी काळजी घेणं गरजेचं ठरतं. ही दुर्गंधी टाळण्यासाठी परफ्युमचा वापर करावा. ऑफिसला जाताना हलक्या किंवा फळाच्या सुगंधाचा परफ्युम निवडावा. यामुळे दिवसभर फ्रेश वाटण्यास मदत होईल.



ट्रेंड मॅनिया

लग्नापूर्वीचा शृंगार आजकाल प्री वेडिंगची धूम बघायला मिळते. एकमेकांतील बाँडिंग वाढण्यासाठी लग्नाआधी घालवलेल्या वेळेची फोटोरुपी आठवण म्हणजे प्री-वेडिंग फोटोशेशन. या स्पेशल क्षणांसाठी लूकही स्पेशल हवा. प्री वेडिंगसाठी ब्राईट कलरच्या आउट फिटची निवड करा. स्मोकी आईज लूक व्यक्तिमत्त्वाला उठाव देईल. अशा वेळी ओठांवर न्युड कलरची लिपस्टिक लावावी. ब्लशचा उपयोग मर्यादित प्रमाणात करावा.

किचन क्रीन

उपयुक्त व्हिनेगर थोड्याशा निष्फळाजीवणामुळे घरात अनेक ठिकाणी डाग पडतात. अशा वेळी डाग काढणं म्हणजे परीक्षाच असते. पण व्हिनेगर तुमचं काम सोपं करू शकतो. कात्री, नट बोल्ट, सुरी यांसारख्या सामानावर गंजाचे डाग पडतात. अशा वेळी एका भांड्यात व्हिनेगर घेऊन या वस्तू काही काळ त्यात बुडवून ठेवाय्यात. अनेकदा स्वयंपाकघरात मुंग्या दिसतात. अशा वेळी व्हिनेगर आणि पाणी एकत्र करून त्या ठिकाणी शिंपडावं. मुंग्या गायब होतील.



केसांची काळजी घ्या

पोहण्यासाठी उन्हाळाच योग्य असतो असं नाही, व्यायामाच्या हेतूने वर्षभर पोहोण्याचा आनंद लुटता येतो. पोहण्यामुळे सर्वांगाला व्यायाम मिळतो. शिवाय उन्हाळ्यात स्वीमिंग पूलवरील गर्दी टाळू इच्छिणाऱ्या महिला पावसाळ्यासारख्या ऑफ सिझनमध्ये पोहायला जाण्याचा बेत योजतात. तुम्हीही यातील असाल तर पूलमध्ये पोहण्याचा अनुभव घ्या त्याचबरोबर केसांचं आणि त्वचेचं नुकसान टाळण्यासाठी काही बाबींची विशेष दखल घ्या. * **तेल लावावं-** स्वीमिंगपूर्वी केसांना कोणत्याही चांगल्या तेलाने मसाज करावा. तेलाचा एक प्रोटेक्टिव्ह लेयर बनत असल्याने केसांचं संरक्षण होतं. केस कलर केले असतील तर तेलामुळे संरक्षण होतं. मसाजसाठी कोकोनट ऑईल, मोरक्कन ऑईल किंवा ऑलिव्ह ऑईलचा वापर योग्य ठरतो. यामुळे केसांमधील ओलावा टिकून राहण्यास मदत होते. * **शॉवर घ्यायला विसरू नका-** पाण्यात उतरण्यापूर्वी शॉवर घ्यायला विसरू नका. यावेळी केस ओले करा. यामुळे केस पाणी कमी शोषतील आणि नुकसान टाळेल. * **स्वीमिंग कॅप घाला-** पोहताना कॅप घालणं फायदेशीर ठरतं. पण त्यापूर्वी केसांवर कंडीशनर लावावं. यामुळे केसांचं नुकसान होत नाही. * **पोहल्यानंतर केस धुवावेत-** पाण्याबाहेर पडल्यानंतर स्वच्छ पाण्याने केस धुवावेत. यामुळे क्लोरीनचा अंश निघून जातो. * **बेकिंग सोडा किंवा व्हिनेगर-** पोहणं संपल्यानंतर केस धुण्यासाठी शॅम्पूऐवजी बेकिंग सोडा किंवा ऑपल सायडर व्हिनेगरचा वापर करावा. * **टोर्मेटो पॅन्क-** चार टोर्मेटोंचा गर काढावा. केस ओले करून घ्यावेत. त्यावर हा गर लावावा. २० मिनिटांनी धुवून टाकावा. यानेही केसांचं आरोग्य सुधारतं.



